יום הכיפורים פרק שמיני יומא עז.

לכוס הכבדים. הוא גבריאל בספר דניאל: [**פולסי דנורא.** מקלות של אור: **אי לא עבדא.** כלל: **לא עבדא.** והיינו מלדיקים אותך לומר דומה הוא את הדבר אולי יעזוב הקב"ה מחרונו ויתרצה להם: **כדפקדוך.** שתהא אתה נוטל הגמלים מביניות לכרובים ואתה אמרת אל הכרוב לאתם לך: **בחריקיה.** במקומו: **עומד לנגדי.** גבריאל אמר כן לדניאל: **ופרווחא דמשמיא.** גמל שקורין פורט: **דמשמיא.** דבר מלכות בלשון פרסי לפי שהוא מעלה עם מרגליות כדאמרינן בגר"ה י': **אלכרגא.** כסף גולגלתא: **שוא לכם וכו'.** כלומר כלום הגוים המומות להיות החכמים מסורים בידם והלא המקבל משכתן אלף נשותיהם מגדלות שיבה מעיניהן שוא לכם בעלי אומות המשמימים ומאחרים למלאכתם אוכלי לחם בעצב וביגיעה כן יתן הזן את העולם מזונות ופרנסה לידידו שנא למי שנדד שינה בשנילו: **בשאי בדבריך.** על שדברתי בך: **אשכחיה לדוביאל דהוה נקע איגרפא: ואני יונא והנה שר יון בא.** וכשהגיע זמן מלכות יון לבא אלא על כרחי שכבר נגזרה גזרה ושר יון יבא במקומי: **עוי עוי.** לעק ולות גבריאל על זאת שלא ימשלו מלכי יון בישראל): **ולאביר הכהן וגו' כי נשאף את ארון ה' לפני דוד אבי.** כשהיה בורח מפני אבשלום: **וכי הפעמים בכל אשר הפעמה אבי.** למדנו שנקראת בריחתו של דוד מפני אבשלום עינוי וכתיב כי אמרו העם רעב ועיף וצמא במדבר: **מים קריס על נפש עיפה.** אלמא מרחיצה מיקרי עיף ולא מנעילת הסנדל וקרי ליה עינוי דכתיב בכל אשר התענה אבי: **מרעקא.** שוט הסוס: **ויעש כן.** בישעיה כתיב ישעיה לא היה רגיל במרכבת סוסים ויחף דידיה בנעילת סנדל הוא והוא יגלה על יחוף דדוד נמי במנעילת הסנדל הוא: **שלא יכוא רגלך לידי יחוף.** בגלותך בגולה:

שם מושב סמל הקנאה המקנה [1]ויבא אותי אל חצר בית ה' הפנימית והנה פתח היכל ה' בין האולם ובין המזבח כעשרים וחמשה איש אחוריהם אל היכל ה' ופניהם קדמה והמה [6]משתחוים קדמה לשמש ממשמע שנאמר [7]ופניהם קדמה איני יודע שאחוריהם אל היכל ה' אלא מה ת"ל אחוריהם אל היכל ה' מלמד שהיו פורעין עצמן והיו מתריזין כלפי מטה אמר לו הקב"ה למיכאל מיכאל סרחה אומתך אמר לפניו רבונו של עולם דיו לטובים שבהם אמר לו אני שורף אותם ולטובים שבהם מיד [2]ויאמר [8](לאיש) לבוש הבדים ויאמר בוא אל בינות לגלגל אל תחת לכרוב ומלא חפניך גחלי אש מבינות לכרובים וזרוק על העיר ויבא לעיני מיד [3]וישלח הכרוב את ידו מבינות לכרובים אל האש אשר בינות הכרובים וישא ויתן אל חפני לבוש הבדים ויקח ויצא אמר רב חנא בר ביזנא אמר ר' שמעון חסידא אילמלא לא נצטננו גחלים מידו של [9]כרוב לידו של גבריאל לא נשתיירו משונאיהן של ישראל שריד ופליט וכתיב [4]והנה האיש לבוש הבדים אשר הקסת במתניו משיב דבר לאמר עשיתי כאשר צויתני [10][א"ר יוחנן באותה שעה הוציאו לגבריאל מאחורי הפרגוד ומחיוהו שיתין פולסי דנורא אמרו ליה אי לא עבדת לא עבדת אי עבדת אמאי לא עבדת כדפקדוך ועוד דעבדת לית לך [11]אין משיבין על הקלקלה אייתוה לדוביאל שרא דפרסאי ואוקמיה בחריקיה ושמש עשרים ואחד יום היינו דכתיב [5]ושר מלכות פרס עומד לנגדי עשרים ואחד יום והנה מיכאל אחד השרים הראשונים בא לעזרני ואני נותרתי שם אצל מלכי פרס יהבו ליה עשרין וחד מלכי ופרווחא

דמשהיג אמר כתיבו לי לישראל באברגא כתבו ליה כתיבו לי רבנן באברגא כתבו ליה בעידנא דבעו למיחתם עמד גבריאל מאחורי הפרגוד ואמר [6]שוא לכם משכימי קום מאחרי שבת אוכלי לחם העצבים כן יתן לידידו שנא מאי כן יתן לידידו שנא א"ר יצחק אלו נשותיהן של תלמידי חכמים שמגדדות שינה בעולם הזה וזוכות לעולם הבא ולא השגיחו עליו אמר לפניו רבש"ע אם יהיו כל חכמי או"ה בכף מאזנים ודניאל איש חמודות בכף שניה לא נמצא מבריע את כולם אמר הקב"ה מי הוא זה שמלמד זכות על בני אמרו לפניו רבש"ע גבריאל אמר להם יבא שנאמר [7]ואני באתי בדבריך אמר להו ליעול אעיילוהו אתא אשכחיה לדוביאל דנקט ליה לאיגרתיה בידיה בעא למרמא מיניה בלעה איכא דאמרי מיכתב הוה כתיבא מיחתם לא הוי חתמא איכא דאמרי אף מיחתם נמי הוה חתמא כדבלעיה מחיק לה מיניה היינו דבמלכותא דפרס איכא דיהיב כרגא ואיכא דלא יהיב כרגא [8]ואני יוצא והנה שר יון בא עוי עוי וליכא דאשגח ביה]: ואי בעית אימא רחיצה דאיקרי ענוי מנא לן מהכא דכתיב [9]ולאביתר הכהן אמר המלך ענותות לך על שדך כי איש מות אתה וביום הזה לא אמיתך כי נשאת [את] ארון [10]ה' לפני דוד אבי וכי התענית בכל אשר התענה אבי וכתיב ביה בדוד [10]כי אמרו העם רעב ועיף וצמא במדבר רעב מלחם וצמא ממים עיף ממאי לאו מרחיצה ודילמא מנעילת הסנדל אלא אמר ר' יצחק מהכא [11]מים קרים על נפש עיפה ודילמא משתיה מי כתיב בנפש עיפה על נפש עיפה כתיב ונעילת הסנדל מנא לן דכתיב [12]ודוד עולה במעלה הזיתים עולה ובוכה וראש לו חפוי [13](והולך) יחף יחף ממאי לאו מנעילת הסנדל ודילמא מסוסיא [6] ומרטקא אלא אמר רב נחמן בר יצחק מהכא [13]לך ופתחת השק מעל מתניך ונעלך תחלוץ מעל רגלך וכתיב [13]ויעש כן הלוך ערום ויחף יחף ממאי לאו מנעילת הסנדל ואימא במנעלים המטולאים דאי לא תימא הכי ערום ערום ממש אלא [12]בבגדים בלויים הכא נמי במנעלים המטולאים אלא אמר רב נחמן בר יצחק מהכא [14]מנעי רגלך מיחף וגרונך מצמאה מנעי עצמך מן החטא כדי שלא יבא רגלך לידי יחוף מנעי לשונך מדברים בטלים כדי שלא יבא גרונך לידי צמאה תשמיש המטה דאיקרי ענוי מנא לן דכתיב [15]אם תענה את בנותי ואם תקח נשים אם

ואין להקשות דילמא להתענות דקרא נמי אלא אלמא חמודות לא אכל שהיה מענה נפשו באכילה וי"ל אלא אי לאו עינוי הוא מי שאינו אוכל לחם חמודות ואוכל לחם אחר ואינו שותה יין ושותה משקה אחר אלא ודאי אכיסה קאי שלא היה כך כלל: [6]**דתנן מגיין לסיכה שהיא בשתיה דכתיב ותבא כמים בקרבו וגו'.** כפרק אחר ר' עקיבא בשבת (דף פו.) קאמר עלה אע"פ שאין רואים לדבר זכר לדבר ותבא כמים בקרבו ואימה דכפרק בנות כותים (נדה דף לב. ופס) מייתי ברייתא דתמיד ולא יחללו את קדשי בני ישראל לרבות את הסך כשותה ואי בעית אימא מהכא ותבא כמים בקרבו וגו' והשתא קשה דמעיקרא מייתי ראיה מלאחורייתא והדר מייתי ראיה מדברי קבלה שאינו אלא זכר לדבר וי"ל דה"ק אפי' לא היה לנו פסוק לאסור סיכה דאורייתא הוה לן למיסרי מדרבנן מקרא דותבא מי נמי קרא דולא יחללו נמי אסמכתא בעלמא דעיקרו לאו להאי דרשא אתא אלא לכדדרשינן בפרק קמא דזבחים (דף ג.): קדשים מחללין קדשים ואין חולין מחללין קדשים וכפ"פ אלו הן הנשרפין (סנהדרין דף פב.) יליפינן מיני' אוכל טבל דבמיתה ופר"ת דכל עינוייס דיום"כ ליתנהו אלא מדרבנן וקראי אסמכתא בעלמא לבר מאכילה ושתיה [6]דהאמר לקמן ואם היה מלוכלך בטיט ובצואה רוחץ כדרכו ואינו מושח מי שיש לו חטטין בראשו סך כדרכו ואינו מושח ובמסכת כריתות בפ"ק (דף ז.) אמרינן הכן אמר ר' יצחק שמן של תרומה (למעיס) כן אמר ר' יצחק מתעגל בו ואינו מושח ואי הוי דאורייתא היה אסור בכל ענין אלא מדרבנן ומותר אדם לסוך בחלב דלא אשכחן דאתסר סיכה כשתיה אלא ביום"כ ובתרומה ובאיסורי הנאה כי הכא דפרק כל שעה (פסחים דף כה.): דכינא שייף לברתיה בגוהרקי דעבלה וכו' עד אמר ליה שלא כדרך הנאתו קא עבידנא ואכל מי של שור הנסקל על גבי מכתו פטור הא מהותן אסור משום דאיסורי הנאה ניהו אכל הלב דהמיני הנאה מותר ובתרומה אסור משום דאיכא אסמכתא דולא יחללו וביום"כ אסרו משום תענוג אבל משום רפואה שרי או ידיו מלוכלכות כלכה דמילתא היכא דאינו בשביל תענוג שרי:

[6]**מניין לסיכה שהיא כשתיה דכתיב ותבא וגו'.** תימה לי אמאי אילטריך הש"ס למיגמר סיכה מוסון לא סכתי הא מהאי קרא נפקא מותבא כמים בקרבו וכו' ומתני' היא בשבת בפרק אמר ר' עקיבא (דף פו.) ונראה לי דאלטריך דאי לא כתיב אלא האי קרא דותבא כמים בקרבו וכו' היינו אומרים אפי' סיכה שאינה של תענוג כשתיה להכי אייתי מקרא דדניאל דמשמע שלא נמנע אלא מסיכה של תענוג מדכתיב להתענות ואי לא כתיב אלא קרא דדניאל לא הוה אמרי' סיכה דכמה עניינין של צער שהיה מענה ומצער נפשו ולא גמרינן מהתם דדילמא חד משאר עינויין שעשה הוה אמרינן אבל סיכה לא קא משמע לן מקרא דותבא כמים וגו' דסיכה כשתיה ועוד דמקרא דותבא אילטריך לן למילף גבי תרומה דסך כשותה דבתרומה לא שיין למיגמר מקרא דדניאל[6]:

מגיין

מסורת הש"ס

(א) ל"ל משמתחיסס, (ב) קדושין עב: סוטה נג:, (ג) [ל"ל אל האים], (ד) [גר' ע"י מיהו של מיכאל לידי של גבריאל], (ה) כל המאמר מכאן עד וליכא דאסגא ביה נאמרו בכל הגמרות ומגלה רק בדפו"י וכע"י, (ו) [מגילה טו. ע"ז י:], (ז) [ל"ל ה' אלהים], (ח) [ל"ל והוא הולך], (ט) [ע' שבת קיד.], (י) [דף כג.], (כ) שייך לעיל עו:, (ל) נ"ז שייך לעיל, (מ) [עי' תוס' שבת פו. ד"ה אמ"פ שאין יכי' ועי"פ תוס' נדה לב. ד"ה וכשמן],

גליון הש"ס

תוס' ד"ה דתנן וכו' דהאמר לקמן ואם היה מלוכלך. עי' ברבינו יונה פ"ב דברכות סי' נ' ד"ה מתני' דתן גלילה מי:

הגהות הב"ח

(א) גמרא ותילמא מסוסיא ומרטקא אלא אמר:

לעזי רש"י

פורי"ט. נפל.

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת

רבינו חננאל

(ו)אחריהם אל היכל ה' וגו', אמר הקב"ה למיכאל, מיכאל סרחה אומתך, אמר לפניו רבונו של עולם דיי הטובים שבהם. אמר לו ומפני מה לא מיחו הרינו שורף הכל. מיד ויאמר אל האיש לבוש הבדים בא אל בינות לגלגל וגו' וישא ויתן אל חפני לבוש הבדים. אילו לא נצטננו הגחלים מיד הכרוב לידו של גבריאל לא נשתייר משונאי ישראל שריד ופליט. והנה האיש לבוש הבדים אשר הקסת במתניו משיב דבר לאמר עשיתי כל אשר צויתני. א"ר יוחנן באותה שעה אפיקו לגבריאל לאחורי הפרגוד ומחיוה כו'. אמרי ליה אי לא עבדת שפיר. ואי עבדת אמאי לא עבדת כדפקדון. ותוב ליית לן אין משיבין על הקלקלה, אוקומה לדוביאל שר פרס בדוכתיה כ"א יום, שנאמר ושר מלכות פרס עומד לנגדי עשרים ואחד יום והנה מיכאל אחד השרים הראשונים בא לעזרני ואני נותרתי שם אצל מלכי פרס. אמר להן כתיבו לי ישראל וכולהו רבנן באברגא, כתבו ליה, כי מטא למתחם פתח גבריאל ואמר שוא לכם משכימי קום וגו', ולא אשגחו ביה. אמר רבון כל העולמים אם יהיו כל חכמי אומות העולם בכף מאזנים ודניאל בכף שניה לא נמצא מכריע את כולם. אמר הקב"ה מי הוא המלמד זכות על בני. [א"ל] גבריאל, [א"ל] יבא, מיד בא, היינו דכתיב ואני באתי בדבריך. נעילת הסנדל מנא לן, דאיקרי ענוי, ופשטנא מהכא מנעי רגלך מיחף וגרונך מצמאה, איתקש יחיפה לצמאה, ובצמאה כתיב כי אמרו העם רעב ועיף וצמא במדבר, ומצאנו שאמר שלמה לאביתר כי התענית בכל אשר התענה אבי. נמצאת הצמאה שנקרית ענוי ויחיפה כיוצא בה. זה מדרש הוא אמר נביא לכנסת ישראל מנעי רגלך מחטא כדי שלא תבא לידי יחוף, וסור מדברים בטלים כדי שלא יבא גרונך לצמאה. מניעת תשמיש המיטה מנא לן, דהוא ענוי, שנאמר אם תענה את בנותי שלא תתן להן הענה שלהן, ואם תקח נשים, שתביא עליהן צרות. שפירש דשעיה לא היה רגיל במרכבת סוסים: שלא יגועו רגלך לידי יחוף. סהולמי נגלה דנגלים הולכים יחפים

תורה אור

1. ויבא אתי אל חצר בית ה' הפנימית והנה פתח היכל ה' בין האולם ובין המזבח כעשרים וחמשה איש אחוריהם אל היכל ה' ופניהם קדמה והמה משתחוים קדמה לשמש: יחזקאל ח טז
2. ויאמר אל האיש לבש הבדים ויאמר בא אל בינות לגלגל אל תחת לכרוב ומלא חפניך גחלי אש מבינות לכרובים וזרק על העיר ויבא לעיני: יחזקאל י ב
3. וישלח הכרוב את ידו מבינות לכרובים אל האש אשר בינות הכרבים וישא ויתן אל חפני לבש הבדים ויקח ויצא: יחזקאל י ז
4. והנה האיש לבש הבדים אשר הקסת במתניו משיב דבר לאמר עשיתי כאשר צויתני: יחזקאל ט יא
5. ושר מלכות פרס עמד לנגדי עשרים ואחד יום והנה מיכאל אחד השרים הראשנים בא לעזרני ואני נותרתי שם אצל מלכי פרס: דניאל י יג
6. שוא לכם משכימי קום מאחרי שבת אכלי לחם העצבים כן יתן לידידו שנא: תהלים קכז ב
7. ויאמר אלי אל תירא דניאל כי מן היום הראשון אשר נתת את לבך להבין ולהתענות לפני אלהיך נשמעו דבריך ואני באתי בדבריך: דניאל י יב
8. ויאמר הידעת למה באתי אליך ועתה אשוב להלחם עם שר פרס ואני יוצא והנה שר יון בא: דניאל י כ
9. ולאביתר הכהן אמר הפלך ענתת לך על שדיך כי איש מות אתה וביום הזה לא אמיתך כי נשאת את ארון אדני י' לפני דוד אבי וכי התענית בכל אשר התענה אבי:

מלכים א ב כו

10. ודבש וחמאה וצאן ושפות בקר הגישו לדוד ולעם אשר אתו לאכול כי אמרו העם רעב ועיף וצמא במדבר: שמואל ב יז כט
11. מים קרים על נפש עיפה ושמועה טובה מארץ מרחק: משלי כה כה
12. ודוד עלה במעלה הזיתים עלה ובוכה וראש לו חפוי והוא הלך יחף וכל העם אשר אתו חפו איש ראשו ועלו עלה ובכה: שמואל ב טו ל
13. בעת ההיא דבר י' ביד ישעיהו בן אמוץ לאמר לך ופתחת השק מעל מתניך ונעלך תחלץ מעל רגליך ויעש כן הלך ערום ויחף: ישעיהו כ ב
14. מנעי רגלך מיחף וגרונך מצמאה ותאמרי נואש לוא כי אהבתי זרים ואחריהם אלך: ירמיהו ב כה
15. אם תענה את בנתי ואם תקח נשים על בנתי אין איש עמנו ראה אלהים עד ביני וביניך: בראשית לא נ

תוס' ישנים

הרינו שוקף את הסוסים בכסס. לפי שלא מיחו כלומרינן בכמה בהמה (דף נה.) שנעבדו על שהיה כיסס לתחות: יהבו ליה פעמים ומד מלכי. מגגד כ"ל יום שמשם: ודילמא מסמיה. נראין עיין ד"ה לא הוי מים קרים על נפש עיפה כמו עיף דדוד דהתם ליכא לפרושי דילמא מסמיה דהא כתיב ותמא ומסתמא כחל נוחא ניהו: מאי אלא מנעילת הסנדל. ולימא למימר מסיחתא ומיעלא דהא כתיב ונעלך תחלץ מעל רגלך ולא כסיחתא דכ"ר

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com